

Bv 646C

CE

8

Monsieur le sieur Delvaux

de la part de l'Auteur

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICÆ

DE

STUDII PSYCHOLOGIÆ IN MEDICINA

UTILITATE ET NECESSITATE,

QUAM,

EX PRORECTORIS MAGNIFICI P. J. DESTRIVEAUX,

ET SENATUS ACADEMICI AUCTORITATE,

PRÆVIO FACULTATIS MEDICÆ DECRETO,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS,

IN UNIVERSITATE LEODIENSI

RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS,

PUBLICO EXAMINI SUBMITTIT,

Die 7 mensis *Augusti* 1825, hora 5³

AUCTOR

PHILIPPUS CAROLUS SCHMERLING, DELPHENSIS.

LEODII, TYPIS P. J. COLLARDIN, TYPOGRAPHI ACADEMICI.

MDCCCXXV.

Le *Specimen* sera soumis à la censure de la Faculté, afin de s'assurer qu'il ne s'y trouve rien de contraire à la tranquillité publique et aux bonnes mœurs; chacun étant, du reste, libre de présenter au public les résultats de ses opinions, sans que, pour cela, ils puissent être considérés comme ceux de la Faculté ou de l'Université.

Art. 56 du Règlement.

OPTIMIS FACULTATIS MEDICÆ

PROFESSORIBUS

ANSIAUX, COMHAIRE ET SAUVEUR,

NEC NON

VIRO SUMME VENERANDO

IGNATIO DENZINGER,

IN UNIVERSITATE LEODIENSI PHILOSOPHIÆ THEORETICÆ

PROFESSORI PUBLICO ORDINARIO,

HASCE PAGELLAS DEDICAT

AUCTOR

Schmerling.

OPTIMIS FACULTATIS MEDICAE

PROFESSORIBUS

ANSAUX, COMMAIRE ET SAUVAGE

REG. FOR.

Quid dicam de Medico, cujus est non solum multos animi morbos
curare, sed etiam illos corporis animi actione sanare?

DENZINGER.

In institutionibus logicis.

PROF. SOCI. PUBLICO ORDINARIO

HAEC TABULA DEDICATA

AUCTOR

Denzinger

INTRODUCTIO.

Quum medicina sanitatis servandæ ejusque restituendæ media nobis subministrare debeat, medicus, duplici officio satisfactorius non solum organorum status normales, eorundem rationes, omnesque status abnormis formas et complicationes; sed etiam relationes mutuas, in quibus organa cum natura externa versantur, scire debet. Inde medicorum doctrina eo usque porrigitur, quo scientia naturalis omnis, quam omnem comprehendit, ut scilicet ea omnia vel conservare vel amovere valeat, quibus fit, ut vel directe vel indirecte functionum corporis humani harmonia vel conservetur vel perturbetur. Rebus ita sese habentibus, medicus, cui hominum valetudo traditur, vel officio vel proximi amore motus ad mala ægrotantium sublevanda vocatus, sine scientia late patente, neque remedia rite æstimare, neque sapienti prudentique consilio adhibere poterit.

Inde etiam fons malorum, quibus homo premitur, in scientia medica, quæ eadem est habenda ac scientia naturalis, positus est. Ut enim omittam morborum signa dignoscentem non raro illusionibus decipi, nonne diversa adhibebit remedia, prout scientia, qua ducitur, diversis principiis superstructa est, eumque in diversa trahit? — Anne mirum, si medicorum conamina omni capite discrepant, cum alii in scientia purum materialismum, alii vero spiritualismum sequuntur, ad mysticam rationem ducentem? Nemo erit, qui negare audeat, mala modo nominata a laudabili vere

scientiæ condendæ studio originem ducere, quippe quæ nulla est, nisi singulæ doctrinæ medicæ partes ad unam revocentur rationem, eaque tamquam suo dijudicentur principio. Attamen jure quæritur: utrum scientia naturalis, hypothesis superstruenda, eo perfectio- nis pervenerit, ut, hypothesis in theses transmütatis, absolutæ scientiæ laude digna judicari queat? Ad quam quæstionem cum non- nisi negative respondere valemus, facile perspicitur, qua fiat, ut in medicorum provincia systematum continua sit mutatio? quomodo porro fiat, ut plurimi scientiæ speciem pro vera scientia habeant nubemque pro Junone amplexantes in novos continuo errores di- labantur.

Alius medicorum error in eo est, quod multi sint, qui multarum rerum utilissimarum ignorantia rem suam pessime gerant. Licet enim medicæ doctrinæ sui esse debeant limites, licet etiam, eos non laudem, qui credant medicinam adeo late patere, ut absque ver- tiginè capi nequeat, si Vogelii verbis uti licet, tamen haud multi sunt, qui philosopham doctrinam omnem a se arceri præstantiæ ins- tar habeant, eamque præcipue partem negligant, quam recentiores philosophi inde a Wolfio *Psychologiam empiricam* nominant, hac sine dubio moti ratione, quod nimirum videtur, disciplinam extra medici provinciam, primo saltem aspectu docente, positam medico auxilia ferre non posse.

Est autem *Psychologia empirica*, ab *Ideologia*, quam recentiores Galli in metaphysices locum substituerunt, bene distinguenda, nihil aliud, quam animi humani naturalis historia, sola experientia duce cognoscenda sive, uti Wolfio placet, doctrinæ empiricæ eorum, quæ animo humano possibile sunt.—Licet multum absit, ut in clar. Ca- banis sententiam descendam, quippe qui historiam naturalem corporis humani, eamque quam animi diximus historiam una eademque doc- trina comprehensas putat, tamen ex uno eodemque derivantur trunco, tanquam arboris unius et ejusdem rami. Quo per se sequitur, Psycho-

logiam medico omnino alienam esse non posse. Contrarium maxima pars medicorum censere videbantur. Cum enim philosophi Psychologiam traditam acciperent, nec medici semper philosophi; philosophi vero rariores medici essent, factum est, ut medici psychologicas veritates non raro ignorarent, multaque utili doctrina carentes rem aut omnino male aut saltem haud ita bene gererent, ac potuissent, si philosophorum aulas majori cum diligentia frequentassent. Quæ res cum non raro perniciosissima evadat, haud alienum duco, singulari dissertatione inaugurali de studii psychologię in medicina utilitate et necessitate pauca monere, hac ratione, ut dicendis quædam de animi in corpus, deinde de corporis in animum actione præmitterem.

DE ANIMI IN CORPUS ACTIONE.

NULLA est animi humani mutatio, nulla mentis nostræ operatio quæ in corpus magis minusve non agat. Ita lætitia moderata genas rubro colore suffundit, pulsus cordis fortior fit, respiratio facilior, omnes functiones denique melius peraguntur; immoderata vero pallorem inducit omnesque tum animi tum corporis functiones turbat atque suppressit. Plura animi pathemata in organa quædam modo speciali agere solent. Ita voluntas musculos illi subditos contrahi jubet, tristitia lacrymarum secretionem promovet, in quavis passione cor diverso modo movetur, iræ motus aliter in tenerum infantem, aliter in fœminam irritabilem, aliter in hominem validum et robustum, aliter in hominem bona valetudine gaudentem, aliter in eundem morbo laborantem agit. Simul ac animi pathemate quodam movemur, facies decomponitur, ita, ut e physionomia elici possit, quo pathemate moveamur. Non solum facies, sed etiam tota œconomia illius impressionem patiuntur, et quamvis homines culti hosce motus cæteris melius celare queant, tamen medicus eas peculiari studio prosequi debet, ut hominis cujuscunque animi sui motus coercendi potestatem dijudicare valeat.

Varii œconomiae organicæ nostræ apparatus in sanitate et in statu morbido vario modo functiones suas exercent; apparatus nervosus atque circulatorius semper medicum ad detegendos animi motus melius quam cæteri ducere poterunt.

Cogitatio et functiones morales continuo exercitio suo corpori suam quasi tribuunt physiioniam, ita, ut ab externa conditione ad internam qualitatem sufficiens valeat conclusio.

Hæc animi in corpus actio numerosissimis et certissimis demonstratur exemplis. Omnes enim animi operationes ratione intensitatis temporisque plus minusve corpori favent. Animi contentio nimia tum momentaneos, tum per totam vitam persistentes corporis morbos sæpius protulit. Quod ad cerebrum attinet, studiis nimium protensis, functiones suas omnino intermittit, iisdem modo impressiones recipiendi facultas cohibetur, modo actio in organa sensoria magis minusve supprimitur, modo memoriæ vestigia amittuntur, modo representationum associatio confunditur etc.

Cl. Newtonius tanta melancholia studiis affici solebat, ut tantummodo blandissimis et lætissimis amicorum colloquiis sanari posset.

Boerhaavius quum tota die materiam gravem meditatus esset, animi indifferentia et insomnio, per sex hebdomadas perdurante affectus est.

Idem fere Cl. Tissot, ob eandem causam, accidit.

Maniam, animi contentionem nimiam consequentem præsertim apud homines imaginatione ardenti præditos domesticam esse, experientia docet.

Galenus etiam catalepsiam nimia studia secutam esse refert, ita quidem, ut æger videre et audire, sed minime moveri posset.

Nullum præter cerebrum tanta incommoda patitur organum ac ventriculus, qui in intima relatione cum illo versatur. Sic v. g. apud eruditos, qui raro in publicum prodeunt, motus peristalticus intestinorum retardatur, digestio difficilis et incompleta fit, cæterorumque organorum in abdomine contentorum vita imminuitur; lente peragitur circulatio in hepate, in liene, atque inde horum organorum secretiones pathologicæ, et assimilatio incompleta, inde indigestiones, flatulentia, obstructiones, hæmorrhoides, hepatis lienisque

vitia organica , indurationes , congestiones encephali , omnesque morbi , quibus non parum favet vivendi ratio , qua uti solent.

Nimia animi exercitatio pluribus malis etiam manifestatur apud pueros , præcociori ingenio præditos , ideoque ingenii laboribus defatigatos , in quibus haud raro imbecillitas , stupiditas , corporis macies et debilitas , variique morbi nervorum observantur. Idem valet de adolescentibus , scientiis abstractis nimium deditis.

Studia ad multam noctem protensa eo , quod vires vitales diuturnis jam exhaustæ sint laboribus , corpori quam maxime nocere , nemo negabit.

Quum opus cum quodam fastidio molimus , ejusdem in corpus influxus eo magis nocivus evadet , quo magis istud fastidium systema nervorum debilitare solet , quia hoc in casu animi contentio multo major esse debet. Non minus notatu digna est voluntatis in œconomiam nostram actio ; voluntas enim maximas ærumnas superare , imo mortem producere et retardare valet. Romanorum servi mortem sibi afferre hant respirationem coercendo. Sensationes varias , quas experimur , voluntate imminuere valemus v. g. excretiones. Voluntatis actione famis , sitisque angores ad mortem usque superare possumus.

Repræsentationis ac imaginationis in corpus influxus etiam quam maximus est. Imaginatione fieri potest , ut absentes res adeo præsentibus evadant , ut veræ animi affectiones exinde sequantur , quæ deinde eodem modo in organa nostra agunt , ac si rerum præsentium actione productæ essent. Quo acrior erit repræsentatio , eo major animi motus sequetur , eo major etiam in corpus impressio fiet. Mortui recordatio tantam vim quandoque acquirere potest , ut anima in statum , veritati proximum , imo illa superiorem , funestissimumque corpori devenire queat. *Palmerus* , Londinensis tragicus celeberrimus , postquam anno 1798 , uxore et filio intra breve temporis spatium privatus esset , summa animi ægritudine laborare cœpit. Paucis hebdomadibus elapsis , personam incogniti in dramate *Cl. Kotzebue* , cui titulus :

Menschenbass und Reue » egit. Primis in dramatis partibus officium, ut solebat, optime implevit; sed in tertia valde motus visus est. Quum scenam intraret, atque *van der Horst* ab illo quæreret: et liberi tui? adeo filii mortui memoria affectus est, ut collaberetur suspirium profundum edens, et brevi post animam mitteret. Ipsius ultima verba hæc fuerunt: *There is an otther und a better world*: datur alius meliorque mundus.

Imaginatione etiam morbos corporis, aut saltem easdem sensationes morbum concomitantes procreari posse, notum est. Boerhaavii discipulus quum celeberrimum professorem de morbo quodam disserentem summa cum attentione audiret, sibi ipsi morbum eundem, eadem ratione progredientem cum iisdem sytmatibus contraxit, ita, ut morbus denique ad summum stadium apud illum perveniret, et post plures annos solummodo sanari posset.

Maternæ imaginationis influxus in fœtum, etsi a pluribus negetur, attamen a pluribus comprobatur, et quidem a Cl. Cabanis, Wienholt Hufeland etc.

Quot denique non dantur exempla miserrima, quibus docentibus homines imaginariis ærumnis anguntur, donec corpus exhaustum occumbat?

DE CORPORIS IN ANIMUM ACTIONE.

Homo cerebri et nervorum ope mundi externi et organorum suorum in animum impressiones percipit. Impressiones illæ aut cerebri mutatione ab organis sensoriis, a mundo externo affectis productæ, aut a corporis totius, aut ab organorum peculiarium affectione primaria proveniente, aut denique propria et primaria ipsius affectione oriuntur.

Modi, quibus corpus in animam influit, experientia duce, stabiliri possunt sequentes.

Cum impressiones, mediantibus sensuum externorum organis

in anima productæ, in ea sensationem, objecti actioni adæquatam producent, influxus organorum sensoriorum in animam per se clarus est. Idem vero sequentibus confirmatur. Ut justa sequatur animæ sensatio, organa sensoria statu normali gaudere debent; organa enim abnormia impressiones externas male patiuntur, illasque imperfecta ratione in animum transferunt. Organis sensoriis in statu normali versatis, impressionibusque rite factis, si cerebrum in statu abnormi versetur, objecti impressio confusa aut omnino perversa ad animam deveniet.

Sensatio communis, quam anima modo obscuro percipit, in statu sano et morbo varia est. Corporis et quorundam organorum status varium animæ sensum tribuit, modo vividiorum, modo leviorum, modo gratum, modo ingratum, prout organorum ipsorum status diversus est. Sensatio communis nobis invidiam, tædium et fastidium suscitare, sicque passiones excitare valet. Tanta est sensus communis in animum nostrum actio, ut modo læti, modo contenti, modo tristes, modo vitæ pertæsi, etc. evadamus. Quodsi hoc in casu in dispositionem moralem animi nostri inquiramus, illius causam non raro in corporis statu v. g. in fluidorum quantitate et qualitate, in corporum externorum actione, in quorundam organorum in specie affectione positam reperiemus.

Cerebrum mutationum, ab organis, quorum sensibilitas modo speciali afficitur, provenientium sensationem accipit. Quo pluribus organum nervis abundat, quo propius est nervorum divisioni notabili, eo aciores ab animo percipiuntur impressiones. Quantum ventriculi et systematis portarum morbi, quantum organa genitalia in desideria nostra, imaginationem et sensum influant, satis superque constat.

Corporis bene se habentis sensus nos ad gaudium, ad tranquillitatem, male se habentis autem ad moestitiam, tædium et timorem disponunt. Virium corporalium conscientia nos fortes lætosque reddere solet. Summæ irritabilitatis sensu animi vis augetur.

Corporis partes, pathematibus sæpius motæ, vicissim minima causa

physica agente, eundem animi affectum reproducere valent. Idem valet de voluptatum physicarum abusu. Namque repetita actione qua voluptas provocatur, nervorum in organo distributorum irritatio continua producitur, a qua si postea abstineas, cruciatus oritur, quem acriter persentit animus.

Qua cum vi corpus in animum agat, in genere ab impressionis physicae intensitate, a cerebri nervorumque sensibilitate, ab animi in corpus imperio, ab aetate, temperamento, climate, vivendi ratione etc. pendere videtur.

Observationes generales de commercio mutuo animae et corporis, experientia magistra factae nobis mutationum et conditionum, quas una alteri imponit, dijudicandarum rationem subministrant.

Procul abest, ut me eum putem, qui medicinae rationalis sive psychologicae argumentum, cujus campus longius, quam vulgo creditur, patet, digna ratione tractare possit. Materia, de qua breviter disserere volui, observationes sequentes enunciare permittit.

DE UTILITATE ET NECESSITATE STUDII PSYCHOLOGIE DOCTRINAE MEDICAE RESPECTU HABITO.

Si animi cum corpore mutuum commercium admittitur, uti admittendum esse vidimus, nonne medicus psychologiae scientia profunda praeditus esse debet?

Quum corporis mutatio, in animo mutationes, vel directe vel indirecte proferat, medicus hominem duplici sub aspectu solummodo considerans absolutam scientiam acquirere poterit. *Physiologia* ergo hominis moralis relationibus consueto plura tribuat necesse est. Namque in operibus, in quibus de corporis humani functionibus agitur, de animae efficacia in corpore vix sermo est. In *Therapeutice* tum generali tum speciali pauca de mutua animi et corporis actione, pauciora de remediis psychologicis deprehenduntur. Multa loquuntur de temperamento eaque, quae ad hominem physicum pertinent, se-

dulo notant, quin de ægotantis conditione morali, dum morbo existente laborat, verbum proferant; in eadem pluribus sectionibus etiam membranarum et organorum in cavo pectoris et abdominis status acuratissime describitur; cerebrum vero, quoad formam et structuram intimam, persæpe silentio prætermittitur. *Medicina forensis* psychologię scientia profunda sæpissime eget, ut varias, gravissimi momenti, res enucleare queat.

DE UTILITATE ET NECESSITATE STUDII PSYCHOLOGIÆ HABITO PRAXEOS RESPECTU.

Sicuti doctrina medica sine psychologica scientia non perficitur, ita etiam medicus, eadem non munitus ægotis sanitatem redditurus sanisve prosperitatem conservaturus parum valebit, sequentibus ex rationibus.

A

Plurimi dantur animi morbi, quos absque Psychologia medicus tractare nequit, etenim :

1°. Si tales dantur, qui remediis physicis sanari possunt, morborum istorum saltem natura rite cognita sit, necesse est.

Exempli causa sumamus melancholiam : morbus hic sub variis formis apparet, et modo a causis pure moralibus pendet, secundum quas in *a*) melancholiam religiosam, *b*) in dæmonomaniam, *c*) in melancholiam cum perversione sensorii communis, *d*) in melancholiam anglicam, et demum *e*) in melancholiam amore productam seu erotomaniam, divisa est : modo melancholia hæreditaria est, modo a mentis evolutione mala, modo a functionum sensus mala directione pendet; aliis vero in casibus, ab organorum vitiis originem ducere solet.

Cl. Kantius ad melancholiam pronus erat, eo quod cavitas thoracica apud eum male conformata erat; germine mali rite cognito, rationis vi illud feliciter expugnavit.

Quandoque animi pathemata, et quidem ea, quæ cerebrum excitant, ut amor, ira, vanitas, ambitio etc., atque ea, quæ illum debilitant, ut infelix amor, pudor, cura, nostalgia melancholiam producere valent.

Studia nimis protensa, unius ejusdemque facultatis justo longior exercitatio, veluti meditatio de eadem materia, præsertim philosophica aut theologica diutius protracta melancholiam necessario causant.

In causis physicis deprehenduntur narcoticorum usus continuus, v. g. opii, hyoscyami, stramonii, belladonæ, aëris vicissitudines etc.

Hujus morbi ad curam quod attinet, medicus, qui in corpus solum, animi immemor, attentionem convertit, nunquam medelam felicem instituere poterit; remedia psychologica medicamentorum catervæ sapius inutili anteponenda sunt. Cura psychologica in radicalem et palliativam seu morbi effectum cohibentem dividi potest.

Cura radicalis sive morbum omnino tollens sic instituenda est. Vera status sui idea ægro addatur illi persuadendo, morbum, etsi in vitio corporis sedem habeat, tamen periculosum non esse, ac sibi fingat; ideas, quibus vexetur, morbi et sympathiæ esse sequelas. Nunquam non successu carebunt medici ita loquentis verba; æger enim sibi persuasum habebit, rem revera ita se habere, ut medicus asserit. Multum jam profecit, si ab ægro ideas, sanitatem destruentes avertere potuerit, cum statum suum placide examinare valeat; morbus denique evanescet acriore ad æquum reducta.

Sunt, qui ægrotantium questus leviter et cum fastidio audire soleant, illisque statum imaginarium et minus notatu dignum exhibeant. Attamen pessime agunt, namque cum corpus cum anima patitur, et æger se pati sentit, medicus dolorum veritatem negans fiduciam ægroti tollit, moestitiamque et anxietatem auget, ita, ut se prorsus insanabilem credat. « Hosce morbos imaginarios habere, ægris iram » suscitatur, illosque in opinionem deducit, amicos miseriam suam ac

- » valetudinem parum curare , quapropter tristiores evadunt. Quo
 » facto demum ipsorum melancholia augetur , malumque vetus gravius
 » evadet « merito docet Falconer (1). »

Remedia morbi effectum cohibentia hæc sunt : solitudinem æque ac otium sedulo fugiat ægotans , imo , vigente paroxysmo , nisi fortior sit , res suas non deserat ; spectacula , concentus musicos , læta colloquia , æquitatio etc. optime curationi inserviunt cum imaginationem modo grato moveant.

Opera medica et hominum , eodem ratione affectorum aspectus , ab ægrotto arceantur. Namque hac in affectione libri omnes ad morbum spectantes ab ægris vulgo desiderantur , licet mala , quæ in illis descripta vident , sibi fingendo , tribuant , aut malum ipsum , quo afficiuntur , multo gravius et periculosius habeant. Non possum non hoc loco monere , quantum mali humanitati afferant medici quidam , alio nomine magis digni , operibus sic dictis de medicina populari edendis , et quantum exinde vera scientia detrimenti capiat ! Idem fere dici potest de præscriptionibus , quas alio sermone quam latino in codicibus medicis reperire licet , quippe e quibus plurima mala enascuntur.

Ægotantes , quantum fieri potest , cum iis , qui eodem morbo jam laboravere , societatem inire statui eorum optime convenit ; horum enim exemplum in anima tristi lætitiâ excitat iisque multum solatii affert.

Omnia animi pathemata , quæcunque sint , eo gradu , quo systema nervorum nimis fortiter movent , vitanda erunt.

Præ cæteris medicus ægotantis fiduciam sibi conciliare studeat , questus ejus attento animo exaudiat , neque longiore morbi narratione , tædium sentire videatur ; modo gravi , modo blando sermone ægrum alliciat ; ut non solum illius ; sed etiam circumstantium omnem

(1) De l'influence des passions sur les maladies du corps humain traduit de l'anglais , par de la Montagne.

fiduciam possideat, ut ipsi dolores maxime latentes revelare audeat, valde curandum.

Ejusdem ideis, quantum fieri potest, haud est obstandum, si versus morbum convertantur, attamen sagaciter et gradatim illius attentio versus alia objecta jucundiora dirigenda. Si relationes externæ, in quibus ægrotus versatur, omnino mutari possint, veluti clima, domicilium, professio etc. non negligenda erit ista mutatio.

Insaniæ, epilepsiæ etc. rarius causis physicis, quam omnibus iis preferuntur, quæ in animum directe agunt, quo pertinent passiones, imaginatio, meditationes profundæ philosophicæ, metaphysicæ atque theosophicæ etc.

Remedia physica, contra illas affectiones adhibita ad unum omnia, irritabilitatem in systematis nervorum sphaeras, mediam scilicet et infimam colligendo modo revulsivo agunt.

Quum morbi isti e causis physicis præcedentibus minus pendeannt, quum ipsarum causæ persæpe in animi ipsius læsione positæ sint, per se sequitur, remedia psychologica etiam optimo cum successu applicari posse.

Licet in curandis cæteris denique animi morbis, vesania, desipientia etc. dictis auxilia physica non negligenda sint, tamen psychologicas notiones ad earum naturam cognoscendam, ideoque medelam congruam stabiliendam maxime proficuas esse, jure asseritur.

2) Plures dantur animi morbi, quos solis remediis psychologicis curare possumus. Quod quo jure dicam, continua probat experientia. Si ægrotus, frustratis ambitionis consiliis, vitæ male actæ conscientia, malorum futurorum timore, infelicis amoris mœrore perturbetur, quæcunque a medico ægris offerantur non recipientur, blanda amici colloquia multo magis proderunt.

B

Si medico morbi physici occurrant, non raro remediis aut pure

psychologicis, aut cum remediis physicis combinatis ipsi utendum est.

Remedia psychologica 1) ab imaginatione, 2) ab affectibus, aut 3) a voluntatis actione desumuntur.

Imaginationis vis duplici ratione in morbis sanandis adhibetur.

1°) Si actiones quædam, aut alia, quæ in se nullam vim possident, in usum vocentur, addita ipsis proprietatum competentium enumeratione, et morbi sanationem promptam pollicendo.

Hac ratione empirici, pluresque medici miraculorum conditores remedia sua, quorum efficacia ipsis solis cognita est, laudare soleant.

2°) Si ideæ animum fortiter moventes in ægro excitantur. Dicta probat medela, qua usus est Cl. Boerhaavius, ut epilepsiam e nosocomio pupillorum quod Harlemii est, expugnaret. Puella epilepsia correpta omnes ejusdem nosocomii puellæ, irritis omnium medicorum conaminibus, eodem morbo laborare cœperunt. Boerhaavius advocatus, omnes puellas in eundem locum compellit, et cauteriis incandentibus paratis, primæ quæ epilepsia corripere, ad os usque brachii loco indicato inustionem minatus est, quo facto, terrore magno omnes invadente, nulla prorsus malo isto affecta est.

Animi pathemata potentissimum etiam nobis præbent auxilium. Nullum autem tantam animi nostri cognitionem ac hujus remedii usus exposcit.

Quo gradu et qua ratione curationis modi adhiberi queant, a casibus peculiaribus pendet. In genere, summa prudentia medico opus est, neque illorum usui acquiescere debet, nisi postquam omnia tentata fuerint incassum.

Passiones excitans nonnunquam etiam ægrotanti obtemperet, a turpibus suscitandis abstineat. Animi pathemata, quæ ab illo moveri possunt, timore, lætitia, desiderio etc. continentur.

Vis voluntatis maximo cum successu adhiberi potest. In quibusdam morbis dolores v. g. mitigari possunt, si agente voluntate, attentio ad representationes lætiores aut ad objecta gravioris momenti convertitur.

Sensationes quædam morbidæ sola voluntate debellari poterunt, si ægotantes vires omnes quasi colligant, atque organorum non affectorum activitas suscitetur. Corporis partem, paralyti a nervorum statu dinamico producta affectam, ocius tardiusve, voluntatis actione forti et protensa, motam vim recuperare posse, experientia docuit.

Ut in omni medicina practica non eadem semper, vel in eodem morbo, pro variis ægotantibus curandi ratio adhibenda est, ita præcepta generalia nullibi tot exceptiones ac in medicina psychologica patiuntur.

Remediorum psychologicorum in synocha ex. g., quacumque causa orta administrandorum præcepta hæc sunt: Non solum omnia, quæ sensus acriter movent; sed etiam consueta et moderata lux, colloquia alta voce inita, corpora omnia odorifera, quibus cum ægroti quies haud conciliatur, sedulo amovenda sunt, ideoque circa illum omnia in tranquillo versentur, neque tabulæ, neque specula in ipsius conclavi relinquuntur, animi pathemata etc. æque fugiantur. Quæ de morbis, physicis remediis psychologicis debellandis dicta sunt, plurimis confirmantur exemplis, v. g. febris intermittente, nervosa. In epidemiis medicus præsertim animi statui peculiari modo studeat, immo iniquum est, si medicus psychologica illo in casu negligat.

C

Medicus non solum corporis, sed etiam animi diætam, climatis, temperiei, sexus, ætatis, consuetudinum, professionis, religionis etc. habita ratione, instituere debet.

Multa hanc materiam concernentia adhuc apud auctores desiderantur. Quis est, qui ignoret vim morbos producendi, quæ animi passionibus est? Omnes fere morbi investigandi essent, si examinare vellemus, qua ratione animi motibus variis in casibus ad morbos sanandos utendum sit?

Quum affectiones graves v. g. ira, pavor, curæ, timor animum debilitant, brevi apud eos, qui fortiores sunt, prædispositio oritur,

quæ cum causis physicis combinata morborum epidemicorum gravissimorum causa evadere potest.

Cl. Rasori Epidemiam, quæ anno 1799 ad annum 1800 Genuæ grassata est, nonnisi irritatis animis Genuensium plus quam uno respectu tribuit.

Præsertim, invadente mortales peste, omnia, quæ animum ingrata ratione afficiunt, amovenda sunt. Namque epidemiarum historia testatur, animi sensum efficaciam contagionis in corpore fortiolem reddere, timidosque morti facillime succumbere.

Ægotantes æque ac ii, qui bene se gerunt, in majori discrimine versantur, si morbus nomine celebriore v. g. peste, febris flava, designatur, ita quidem, ut sola denominatione timor vel viris fortioribus injiciatur, licet ad sententiam eorum non accedam, qui morborum pestiferorum causam in eo positam esse censeant. Namque licet timor mortales ad morbum componat, tamen eundem morbum nequaquam producere posse, observatione demonstratum est (1).

Inde in casu proposito, diætâ psychologica sic a medico instituenda est, ut attentio eorum, qui bona valetudine adhuc fruuntur, ab horrore et moestitiæ objecto avocetur, inque ea dirigetur, quæ animi spem, fiduciam et malorum imminentium contemptum proferre possunt, quod quomodo fieri debeat, epidemiæ natura, populi indoles relationesque politicæ medicum doceant, necesse est.

Simili ex ratione etiam eos, quibus disciplina medica demandata est, curam habere oportet, ut omnes, qui morbis fœdis laborant, vitiiisque attentionem et imaginationem fortiter moventibus deformantur, a locis publicis amoveantur, cum constet, eorundem aspectu mulieres gravidas hominesque perquam irritabiles magnum discrimen incurrere posse.

Similiter campanæ, ad hominum mortem nuntiandam agitandæ non sunt. Namque campanarum sonitu animus, secunda fortuna

(1) Caroli de Mertens, observationes medicæ etc. Vindebonæ.

utens ad lætitiã fertur; ægrotantium vero animi pessime afficiuntur si quid tristius adnuntietur, v. g. amicorum, cognatorumque aliorumve mortem, eo magis, quo clarius est, ne a prudentissimo quidem celari non posse, cur campana agitetur. Funestissima erit illa consuetudo, si campanæ, grassante epidemia, propter majorem defunctorum numerum sæpius agitentur.

Quum medico ægrotantium saluti consulendum sit, ipsique morbi exitus prævidendus, etiam ultima religionis officia, si morbus vitæ finem minuitur, ab eo dirigenda sunt.

Luigi Angeli, Italus, a medico morbi periculum ægrotanti celandum non esse, immo secunda tertiave vice ægrum ab illo monendum, ut ultima religionis solatia tempestive accipere atque omnia, quæ ad familiam spectant, ordinare queat, contendit. Cum vero præcepta generalia hac in re indicare certe difficillimum esse videatur, procul absit, ut ad auctoris Itali opinionem accedam.

Multum etiam abest, ut eorum sententiam probem, qui defendunt, primum animæ, dein corporis curam esse habendam; primum enim officium, quod nobis incumbit, hoc est, ut nihil agamus, quo vita, a creatore rerum nobis data in discrimen perducatur, quod vero quam facillime fieri poterit, si animarum pastores, non consultis medicis, officio suo satisfacere conabuntur.

Si ægrotans in magno vitæ periculo versatur, nec cognati et reliqui adstantes, nec ipse ægrotans sine omni ad existentes eorum affectus respectu edocendi sunt, quomodo sese res habeat.

D

Psychologiæ scientia ad vitandos in medicina errores multum confert.

Non solum magnetici et mystici, qui vocantur, sed etiam miraculorum editores, quales v. g. nostra ætas in Germania vidit, certe nunquam tantam adepti fuissent famam tantamque efficaciam, si medici

psychologica scientia uberiore imbuti fuissent, eoquod phœnomena, a plebe causis supernaturalibus tributa principiis psychologicis explicassent atque superstitionem a rebus medicis amovissent. Pharmacopolæ circumforanei, rei medicæ jactatores, planeque omnis generis præstigiatores non solum scientiarum physicarum et historiæ naturalis progressibus, sed etiam psychologiæ studio expelluntur.

E

Ipsa historia usum psychologiæ in medicina practica confirmat.

Si medicinæ originem perscrutemur, morborumque sanandorum rationes antiquissimis temporibus usitatas consideremus, nos fugere non poterit, sacerdotes, qui primo artem medendi soli possidebant, animi in corpore efficaciam rationesque sanandi, inde desumendas optime dignovisse atque adhibuisse. Eo tempore, quo vulgus naturæ leges omnino latebant, eidem ægrotos curandi rationi sine dubio justo plura tribuebantur. Ægyptiorum, Græcorum et Libyorum historia monstrat, quanta cum fiducia Appollinis Delphici Jovisque Ammonis oracula adire soliti sint. In genere nulla est gens, quæ religioni ad sanandos morbos nullum tribuerit momentum. Quomodo vero religioni aliquid ad sanandum corpus momenti esse potest, nisi mediante sensu, cum omnis e sensu nostro pendeat? Quomodo vero sensus agere potest, nisi tum imaginationis tum intellectus actione excitetur, atque ita corporis sanatio psychologicis mediis proferatur?

Magnetismus animalis ad antiquissimas scientiarum empiricarum pertinet. Sacerdotes Chaldæorum manuum impositione morbos sanabant. Statuæ Ægyptiæ in situ magnetici, versatæ personamque sedentem, cui manus epigastro et dorso applicantur representantes, somnus in templis, phœnomenaque similia magnetismum maximo honore habitum esse, probant.

Simili ratione primi Græcorum medici in templis rem gerebant.

Licet enim otio , locorum salubritati , coeli temperiei , lotionibus , jejuniisque multa tribuerent , tamen cantu , oratione , actionibus symbolicis , imaginatione , miraculorum expectatione , somniis rite interpretandis , animoque ad fidem habendam componendo infinita perficere studebant , quod eo facilius fieri poterat , cum illo tempore maxima pars mortalium morborum originem numini divino adscribebant atque persuasum haberent , eosdem sanari non posse , nisi numinis divini interventu.

Dicat forsitan aliquis : ane ergo ad perversam istam sanandi rationem , relicta praestantiore , redeamus ? Licet clarum sit , ad hanc quaestionem negative respondendum esse , tamen et hoc negari non potest , maximis ingenii humani erroribus non raro maximi momenti veritates subesse. Quae cum ita sint , quid impedit , quominus veritate , sub errore latente , ad generis humani prosperitatem promovendam utamur , ita tamen , ut errori non obnoxii ab aviis atque deviis caveamus ?

Simili ratione etiam medicae doctrinae apud Graecos fundatores rem habebant. Licet enim antiquam rationem rejicientes medicinam naturalibus principiis superstruerent , tamen non raro etiam animae in corpore efficaciae multa tribuere solebant.

Cornelius Celsus (1) primus morborum distributionem et curam psychologicis notionibus stabilire conatus est. Post Celsum , Aretaeus , Aurelianus , Oribasius , Aetius , Alexander Trallianus , etc. considerationibus profundis viam postea tam feliciter excultam aperuerunt.

Nova incrementa medicina psychologica a cl. Lorry (2) consecuta est , cujus vestigia Arnold (3) Perfect (4) aliique in Anglia ; Chiarugi (5)

(1) Celsus de re medica libr. octo.

(2) A. B. Lorry , de melancholia et morbis melancholicis.

(3) Th. Arnold observations on the nature , kinds , causes and prevention of insanity , etc.

(4) Perfect select cases of insanity.

(5) Chiarugi , della Pazzia in generale e in specie trattato med. anat. con una centuria di osservazioni.

in Italia ; Dufour (1) et Tissot (2) in Gallia ; Weickard (3) in Germania secuti sunt.

Ineunte seculo decimo nono , eidem novam faciem a Pinel , Reil , Hoffbauer , Brandes , Heinroth , Sandtmann , Nassè , Cox , Marchal , Fodéré , Anceaume , laboribus suis attulere , quibus quantum , quod ad Nosologiam et Therapiam attinet , consecuti sint , ætas nostra novit.

Optandum fuisset , ut Alibert , medicus apud gallos celeberrimus doctrinam de passionibus , passionum , affectuum et qualitatuum moralium distinctione , uti decet , instituta , principiis physiologicis potius , quam instinctibus superstructam ita exposuisset , ut passionibus optime descriptis ea adderentur , quæ medico , ægrotorum prosperitati consulenti vere utilia sunt.

Si medicinæ psychologicæ historiam perlustremus , videre licebit , eam in principio non solum observationibus nosologicis sed etiam remediis certis caruisse ; eandem vero præstantiore psychologiæ studio , eo perfectionis perductam esse , ut omnia , quæ miracula olim habebantur , scientiæ psychologicæ perfectioris principiis explicari possent. Nostra ætate , citissime ad summum perfectionis evecta est gradum , propterea , quod aliis medicinæ partibus juvaretur.

Ut vero historiæ naturalis , scientiarum physicarum studio , anatomiæ , et scientiæ profundiori , quibus omnis ratio eorum , quæ in corpore fiunt , reperitur , medicinæ perfectio tribuenda est , ita psychologiæ , quæ animi operationum notitiam subministrat , nobis etiam remedia una cum physicis auxiliis morbis corporis opponenda exhibet , eaque sola functionum intellectus statum abnormem atque rationes quibus , earum perturbationi occurrere possumus , indicat.

(1) Dufour , sur les fonctions et les maladies de l'entendement humain.

(2) De l'influence des passions de l'âme dans les maladies.

(3) Weickard , des philosophische Arzt.

T H E S E S.

I.

Medicinæ fundamento sunt philosophia et historia naturæ.

II.

Medicus veræ theoriæ peritissimus artem medicam etiam optime exercebit.

III.

Morbi chronici et acuti essentiali caractere distingui non possunt.

IV.

In morbis saburralibus sic dictis materiam evacuare in initio unicum est remedium.

V.

Aquæ frigidæ in combustione aliis anteponenda est applicatio.

HIPPOCRATIS APHORISMI.

I.

Ad extremos morbos extrema exquisite remedia optima.
(Sect. I aph. VI).

II.

Morborum acutorum non omnino certæ sunt prædictiones, neque mortis, neque salutis.

(Sect. II aph. XIX).

THE

Medical Foundations and Philosophy in History

I

Medical and Theoretical Principles of Medicine and Clinical Practice

II

Medical History and the Essential Character of the Disease

III

Medical History and the Essential Character of the Disease

IV

Medical History and the Essential Character of the Disease

HISTORICAL MEDICINE

I

Medical History and the Essential Character of the Disease

II

Medical History and the Essential Character of the Disease

(Sect. II page XIX)

ULg - C. I. C. B.

708600692

LIBER

